

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС
ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

АБУ РАЙҲОН БЕРУНИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ
ДАВЛАТ ТЕХНИКА УНИВЕРСИТЕТИ

**Таълим тизимида
иҷтимоий-гуманитар фанлар**

Илмий-методологик ва илмий-услубий Йилига 4 марта
журнал. 2002 йилда ташкил топган чоп этилади

№2 2010

**Социально-гуманитарные
науки в системе образования**

Научно – методологический и научно – Издаётся
методический журнал. Основан в 2002 году 4 раза в год

№2 2010

**Social sciences and the
Humanities in the system of education**

№2 2010

Scientific, methodological and methodical published quarterly
Journal. Established in 2002

Тошкент – 2010

унинг мантикий ва ижодий фикрлаш даражасини оширишига имконият яратади.

Адабиётлар

1. Абдуллаева Қ.М. Махсус фанларни ўқитишда бўлажак ўқитувчиларнинг касбий билим ва кўникмаларини шакллантиришнинг методик асослари. (Касб таълими - "Сервис" йўналиши мисолида). Пед.ном.дисс. – Т.: 2006. 209 б.
2. Авлиёкулов Н.Х. Замонавий ўқитиш технологиялари. – Бухоро: Матбаа, 2001. 686 б.

Исакулова Н., ЎМКХТТКМО ва УҚТИ

Ўқувчиларга ижтимоий-гуманитар фанларро экологик тарбия бериш

В статье анализируется формирование разработки методических указаний и их практическое использование в социально-гуманитарном и экологическом предметном воспитании учеников.

The article is analyzed to form ecological education of the students, to work out methodical instructions and to practice them.

Атроф-мухитни соғломлаштиришда, экологик муаммоларни ижодий ҳал қилишда жамоатчилик ҳам катта хизмат қилиши кутилади. Табиатдан фойдаланишни такомиллаштириш ҳозирги даврда турган энг муҳим вазифалардан биридир. Табиатдан фойдаланишнинг такомиллаштириш ишларини таълим-тарбия соҳасида амалга ошириш ўқувчиларнинг экология ҳамда табиат муҳофазасига оид билимлари мустахкамланишига эришилади. Мазкур жараён дарс ва дарсдан ташқари машғулотларда амалга оширилади.

“Она тили” дарсларини шундай ташкил қилиш керакки, ўқувчилар тил ҳақидаги қонунларни чуқур ўзлаштириш билан бир қаторда атроф-мухит, инсон, табиат ва жамият ҳақидаги тушунчаларни ўзлаштиришлари лозим.

Чунки, экологик тарбия мазмунидаги машқларни бажариш тил ҳақидаги қонунларни чуқур ўзлаштиришда ва табиатдаги турфа ўзгаришларни ижтимоий фойдали меҳнат билан биргаликда боғлашга ўргатади. «Она тили» дарсларида экологик тарбия мазмунида бадиий асар матни устида ишлаш ўқувчини уни қуршаб олган атроф-мухит ва ундаги экологик вазиятни онгли англашга йўналтиради, экологик фикрлашга мухит яратади.

“Иқтисодий билим асослари” машғулотларида экологик мазмундаги ва предметларро алоқа йўсинидаги иқтисодий масалалар ўқувчиларда зийраклик, мушоҳада қилишдаги мустақиллик, жиддий ўйлаш ҳамда ижтимоий - фойдали ва унумли меҳнатни севиш сингари сифатларни тарбиялашда муҳим восита

хисобланади. Бундай тадбирлар биология, кимё, география, меҳнат таълими каби ўқув предметлари билан функционал боғланишларни юзага келтиради ва улар ўқувчиларнинг кундалик ҳаётида мустаҳкамланиб боришига олиб келади. Иқтисодий масалаларни ўрганиш ўқувчиларни келгусида бирор касбни танлаши ҳамда уларда ўзи яшаётган ўлка экологиясига нисбатан экологик онг ва маданиятнинг шаклланишида муҳим аҳамият касб этади. Табиат иқтисоднинг хомашёси эканлиги учун ишлаб чиқаришнинг муҳим воситаси хисобланади.

Шунингдек, ушбу масалалар ўқувчиларда табиат қонунларини ишлаб чиқаришга татбиқ қилиш бўйича малака ва кўникмаларни шакллантиради.

“Тарих” фани теварак оламнинг тузилиши ва табиат хилма-хиллиги ҳақидаги тарихий билимларни беради ва илмий дунёқарашнинг шаклланишига замин яратади.

Тарих дарсларида табиат ва унинг пайдо бўлиш жараёнларини ўрганиш ҳамда ижтимоий фойдали ва унумли меҳнатни севиш сингари сифатларни тарбиялашда муҳим восита ҳисобланади.

Тарихий мавзулар ижтимоий-гуманитар ўқув предметлари билан функционал боғланиши натижасида ўқувчиларнинг кундалик ҳаётида табиатга онгли муносабатни шакллантириш қабилар амалга ошади.

“Адабиёт” дарсларида ўқувчилар бадиий асар қаҳрамонларини ўрганиш билан бир қаторда атроф-муҳит муҳофазасини ўзлаштирадilar.

Экологик тарбия мазмунидаги мақол ва топишмоқлар табиатдаги турфа ўзгаришлар ҳақидаги билимларни эгаллашда, бадиий асар матни устида ишлашда ўқувчини қуршаб олган атроф-муҳит ва ундаги экологик вазиятни онгли англашга йўналтиради.

Синфдан ташқари ўқиш ўқувчида китоб устида мустақил ишлаш, экологик таҳлил қилиш каби ҳислатларни шакллантиради.

“Давлат ва ҳуқуқ асослари” фани табиатнинг ҳуқуқий билимларини ва табиат ҳақидаги ҳуқуқий дунёқарашнинг шаклланишига замин яратади.

Табиатнинг ҳуқуқий томонларини ўрганиш ва ўқувчиларни экологик, ҳуқуқий тарбиялашда муҳим восита ҳисобланади.

“Ватан туйғуси” фани ўқувчиларда ўлкамиздаги табиатнинг хилма-хиллиги ҳақидаги билимларни шаклланишига ёрдам беради.

Ўқувчилар дарс жараёнида ўлкамиз табиати, табиатни ардоқлаш сингари хусусиятларга эга бўладilar. Ушбу хусусиятлар экологик тарбиянинг шаклланишида муҳим аҳамият касб этади. Ўқувчиларда табиатга онгли муносабатни таркиб топтириш ва мустаҳкамлаш муҳим ҳисобланади.

“Миллий истиқлол ғояси ва маънавий асослари” фани теварак ва табиат ҳақидаги билимларни ўзлаштиришга, маънавий дунёқарашнинг шаклланишига замин яратади.

Ушбу фанлар ўқувчини маънавий тарбиялашда муҳим восита ҳисобланиши билан бирга уларда экологик тарбиянинг мустаҳкамланиб боришига имкон яратади.

Хулоса қилиб шуни айтиш лозимки, ижтимоий-гуманитар фанлараро экологик тарбияни диалектик боғлиқликда амалга оширилади.

